

Sygn. akt V U 431/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Adrianna Mongiallo

Protokolant: star. sekr. sądowy Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania J. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 27 marca 2015 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 27 marca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. R. prawo do wyrównania emerytury za okres od 01 marca 2012 roku do 28 lutego 2015 roku przyjmując do jej obliczenia wwpw 147,74 % i orzeka, że w tym zakresie organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu świadczenia w pełnej wysokości,

II. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 27 marca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że do ustalenia emerytury wnioskodawcy J. R. przyjmuje wwpw 148,37 %, przy którym świadczenie wnioskodawcy od dnia 01 marca 2015 roku wynosi 2 023,85 zł, a po waloryzacji od dnia 01 marca 2016 roku wynosi 2 028,71 zł, z tym że wraz z częścią składkową emerytury rolnej wynosi łącznie 2 207,43 zł, i orzeka że w tym zakresie organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia w pełnej wysokości,

III. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt V U 431/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 27 marca 2015r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przeliczył emeryturę wnioskodawcy J. R. od dnia 1 marca 2015r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku, ustalając wysokość podstawy wymiaru emerytury przy przyjęciu wskaźnika wwpw na poziomie 147,74%. W załączniku do decyzji Zakład poinformował wnioskodawcę, że uwzględnił kwoty minimalnego wynagrodzenia za okresy, za które nie przedłożono dokumentów

potwierdzających wysokość osiąganego wynagrodzenia, tj. za okresy zatrudnienia od 11 sierpnia 1967r. do 1 września 1968r. i od 1 stycznia 1986r. do 20 grudnia 1986r.

Od decyzji odwołanie złożył wnioskodawca, wnosząc o jej zmianę poprzez ponowne ustalenie podstawy wymiaru emerytury i przyjęcie do ustalenia podstawy wymiaru przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu od 1971r. do 1980r., tj. okresu dla niego najkorzystniejszego, a nadto o wypłatę obliczonej w ten sposób różnicy do wysokości otrzymywanej emerytury od dnia przyznania świadczenia wraz z należnymi za cały ten okres odsetkami i z uwzględnieniem rewaloryzacji świadczenia. W uzasadnieniu podniósł, iż organ rentowy - wbrew jego wnioskowi z 6 marca 2015r., nie przyjął do podstawy wymiaru najkorzystniejszego okresu wynikającego z raportów Rp7.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo podał, iż zgodnie z art. 15 ustawy emerytalnej ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z okresu 1971 - 1980, wskazanego przez wnioskodawcę w odwołaniu, nie jest możliwe, gdyż okres ten nie mieści się w okresie 20 lat kalendarzowych (1988 - 2007) poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. R. urodził się (...) Od dnia 1 lipca 2007r. jest uprawniony do emerytury przyznanej decyzją z 28 listopada 2008r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury w decyzji z 28 listopada 2008r. przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 130,73%. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony z zastosowaniem art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, tj. z kolejnych 10 lat kalendarzowych (1998 - 2007), wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę (1988 - 2007) wynosił 3,77% i był niekorzystny dla wnioskodawcy. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 21 lat (252 miesiące) okresów składkowych, 4 lata i 10 miesięcy (58 miesięcy) okresów nieskładkowych i 20 lat i 6 miesięcy (246 miesięcy) okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

Wydając ww. decyzję ZUS pismem z 28 listopada 2008r. poinformował wnioskodawcę, że przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń nie przyjął wynagrodzeń za lata 1968-1970 z okresu pracy w (...) Spółdzielni (...) w K., ponieważ istnieją rozbieżności pomiędzy kwotami wynagrodzenia wykazanymi w legitymacji ubezpieczeniowej i zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp7) z 27 marca 2001r. Natomiast zarobki za lata 1976 - 1978 z okresu pracy w (...) Spółdzielni (...) w L. przyjęto na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp7) z 21 lutego 2001r.

Po złożeniu 19 grudnia 2008r. przez wnioskodawcę dodatkowych dokumentów z okresu zatrudnienia w (...) w K. (01.09.1968r. - 30.09.1970r.), organ rentowy 9 stycznia 2009r. wydał decyzję, na mocy której przeliczył emeryturę wnioskodawcy od dnia 1 lipca 2008r. poprzez ponowne ustalenie podstawy wymiaru. Najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony przez ZUS z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu wyniósł 145,85%.

dowód: - akta emerytalne wnioskodawcy;

Na dzień wydania przez organ rentowy decyzji z 9 stycznia 2009r. obowiązywał przepis art. 15 ust. 2a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Na dzień wydania decyzji z 9 stycznia 2009r. nieudokumentowane pozostawały zarobki wnioskodawcy z okresów zatrudnienia od 11 sierpnia 1967r. do 1 września 1968r. i od 1 stycznia 1986r. do 20 grudnia 1986r.

Wwppw przy obliczaniu emerytury wnioskodawcy za okres do 31 grudnia 2008r. wynosił 145,85 %, a przyjmując kwoty wynagrodzeń minimalnych za okresy nieudokumentowane wg. zasad obowiązujących od 1 stycznia 2009r., wwppw za okres od tej daty wynosi 147,74 %.

dowód : - opinia biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych, k. 62-80;

W dniu 6 marca 2015r. J. R. złożył wniosek o przeliczenie świadczenia emerytalnego - ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem pierwszych trzech lat pracy w(...)w O. i K. w oparciu o wpisy w książeczce zdrowia, jak też dokumenty kadrowe, pomimo że dane z nich wynikające są dla niego mniej korzystne niż faktyczne wypłaty (nagrody, premie). Ponadto zasygnalizował, iż nie został przyjęty do wyliczenia podstawy emerytury najkorzystniejszy okres wynikający z przedłożonych dokumentów, pomimo złożonej w tym zakresie dyspozycji.

W wyniku rozpoznania powyższego wniosku organ rentowy decyzją z 27 marca 2015r. –zaskarżoną w niniejszej sprawie, dokonał przeliczenia należnej wnioskodawcy emerytury od dnia 1 marca 2015r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, ustalając wysokość podstawy wymiaru emerytury przy przyjęciu wskaźnika wwppw na poziomie 147,74%. Powyższą decyzją organ rentowy dokonał wyrównania świadczenia za okres od 1 marca 2015r. do 30 kwietnia 2015r. w kwocie 72,96 zł, które wraz ze świadczeniem za maj 2015r. w kwocie 2.196 zł brutto, po potrąceniu zaliczki na podatek w wys. 186,00 zł i składki zdrowotnej w wys. 204,28 zł zostało przekazane na rachunek banku w kwocie 1.879,49 zł. W załączniku do ww. decyzji Zakład poinformował wnioskodawcę, że uwzględnił kwoty minimalnego wynagrodzenia za okresy, za które nie przedłożono dokumentów potwierdzających wysokość osiąganego wynagrodzenia, tj. za okresy zatrudnienia od 11 sierpnia 1967r. do 1 września 1968r. i od 1 stycznia 1986r. do 20 grudnia 1986r. Nadto, poinformował go, iż decyzją z 9 stycznia 2009r. uwzględnił do podstawy wymiaru kwoty wynagrodzenia za lata 1968 - 1970 na podstawie dostarczonych angaży z Archiwum, ponieważ istnieją rozbieżności pomiędzy kwotami wynagrodzenia wykazanymi w legitymacji ubezpieczeniowej a kwotami wykazanymi na druku Rp7 z 27 marca 2001r.

dowód: - akta emerytalne wnioskodawcy;

W okresie zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Spółdzielni (...) w O., tj. od 11 sierpnia 1967r. do 1 września 1968r., jego wynagrodzenie zasadnicze wynosiło 1.200 zł miesięcznie. Za okres od 11 sierpnia 1967r. do 31 grudnia 1967r. wnioskodawca uzyskał wynagrodzenie w łącznej wysokości 5.613 zł, a za okres od 1 stycznia 1968r. do 1 września 1968r. - w łącznej wysokości 9.640 zł.

Od 1 września 1968r. J. R. podjął zatrudnienie w (...) Spółdzielni (...) w K., gdzie we wrześniu 1968r. otrzymał wynagrodzenie w wys. 2.500 zł, a od października 1968r. pobierał wynagrodzenie w kwocie 3.200 zł. Zarobki wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) K. wyniosły odpowiednio:

- za rok 1968 - 12.100 zł,

- za rok 1969 - 38.400 zł,

- za rok 1970 - 28.800 zł.

Uwzględniając wynagrodzenie wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) O. oraz wynagrodzenie wykazane w zaświadczeniu Rp7 z okresu zatrudnienia w (...) K., wwppw świadczenia wynosi 148,37%, przy którym świadczenie wnioskodawcy od 1 marca 2015r. wynosi 2023,85 zł, a po waloryzacji od 1 marca 2016r. wynosi 2028,71 zł, z tym że wraz z częścią składkową emerytury rolnej wynosi łącznie 2207,43 zł.

dowód: - akta emerytalne t. II: Rp-7 z 27.03.2001 r. k. 33

- opinia biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych, k. 62-80;

- akta osobowe wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) O. oraz w (...) K.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawę wymiaru świadczeń stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek, a na zasadzie art. 15 ust. 6 ustawy - na wniosek zainteresowanego - podstawę wymiaru świadczenia może stanowić przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. W celu ustalenia podstawy wymiaru, na zasadach określonych w ust. 4 powołanego przepisu należy:

- 1) obliczyć sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
- 2) obliczyć stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
- 3) obliczyć średnią arytmetyczną tych procentów, która z zastrzeżeniem ust.5, stanowi wskaźnik podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) pomnożyć przez ten wskaźnik kwotę bazową,

przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250% (ust. 5).

Przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu (art. 16).

Mając na uwadze powyższe jednoznaczne regulacje prawne, stwierdzić należało, iż nie ma podstaw do uwzględnienia wniosku wnioskodawcy o ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru jego emerytury z uwzględnieniem okresu 1971-1980. Okres ten bowiem nie mieści się w okresie 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek, a więc w okresie od 1988r. do 2007r. Tym samym, 10 lat wybranych przez wnioskodawcę zgodnie z wariantem I ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949r. (a więc takich jak wnioskodawca), określonym w art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, nie mogą stanowić wskazane przez wnioskodawcę lata 1971 - 1980, a jedynie lata (10) następujące bezpośrednio po sobie i mieszczące się w przedziale czasowym 1988 - 2007. Takich zaś wnioskodawca nie wskazał, stąd też oddaleniu podlegał jego wniosek o dokonanie przeliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem jego zarobków z lat 1971-1980 (art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.).

Biorąc pod uwagę dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych wnioskodawcy stwierdzić należało, iż za każdym razem, podczas ustalania a następnie przeliczania podstawy wymiaru jego świadczenia emerytalnego, najkorzystniejszym dla wnioskodawcy był wariant II obliczania podstawy wymiaru, tj. wariant, w którym podstawę wymiaru świadczenia stanowiła przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia

emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia zastosowanie znajdują przepisy wykonawcze wydawane na podstawie delegacji zawartej w ustawie emerytalnej, którymi do 22 listopada 2011r. były przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne – rentowe (...), a od 23 listopada 2011r. przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalne – rentowe (Dz. U. z 2011r. Nr 237, z późn. 1412), które w znacznym stopniu są tożsame. W myśl § 20 pkt 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983r., środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników uspołecznionych zakładów pracy jest zaświadczenie wystawione przez zakład pracy wg wzoru ustalonego przez ZUS lub legitymacja ubezpieczeniowa, zawierająca odpowiednie wpisy o okresach zatrudnienia i osiąganym w tych okresach wynagrodzeniu. Z kolei w myśl § 21 ust. 1 rozporządzenia z 11 października 2011r. środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W przypadku gdy nie można ustalić podstawy składek w okresie pozostawania w stosunku pracy, ustawodawca w art. 15 ust. 2a ww. ustawy emerytalnej dopuścił możliwość przyjęcia za podstawę wymiaru składek kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Przepis art. 15 ust. 2a dodany został przez art. 1 ustawy z dnia 4 września 2008r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009r. (Dz. U. Nr 192, poz.1180).

W ocenie Sądu, organ rentowy rozpatrując uzupełniony wniosek J. R. z 19 grudnia 2008r. ponowną decyzją z 9 stycznia 2009r. ustalił wysokość emerytury należnej wnioskodawcy w sposób nieprawidłowy, gdyż nie zastosował obowiązującego w dacie wydawania decyzji art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej i nie przyjął za okresy zatrudnienia, za które nie można było ustalić podstawy wymiaru składek kwoty obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, wskutek czego ustalił wwpw jedynie na poziomie 145,85%, podczas gdy prawidłowy wwpw na ten dzień winien wynosić 147,74%, a więc być na takim poziomie, na jakim został ustalony w decyzji z 27 marca 2015r., wydanej na wniosek J. R. z 6 marca 2015r., do której wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dowodów. Na skutek powyższego działania organu rentowego doszło do niezasadnego obniżenia wysokości należnej ubezpieczonemu emerytury. Skorygowanie tego błędu przez organ rentowy nastąpiło dopiero w decyzji z 27 marca 2015r. i pozwala to wnioskodawcy, zdaniem Sądu, domagać się wyrównania świadczenia nie tylko za okres od 1 marca 2015r. (a więc od miesiąca złożenia wniosku, jak przyjął organ rentowy w zaskarżonej decyzji), ale za 3 lata wstecz - zgodnie z treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. W myśl tego przepisu, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. W rozpoznawanej sprawie, w ocenie Sądu, organ rentowy wydając 9 stycznia 2009r. decyzję bez uwzględnienia obowiązującego w tym czasie przepisu art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej dopuścił się błędu na niekorzyść ubezpieczonego, który winien skutkować przyznaniem J. R. wyrównania świadczenia za okres 3 lat wstecz tj. od 1 marca 2012r. do 28 lutego 2015r. wraz z odsetkami. Oceny tej nie zmienia stanowisko ZUS, zgodnie z którym wydając decyzję z 9 stycznia 2009r. nie musiał stosować art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, gdyż wnioskodawca we wniosku z 19 grudnia 2008r. nie wniósł o uwzględnienie wynagrodzeń minimalnych. Pamiętać należy, że J. R. wniosek o przeliczenie świadczenia w związku z nowymi dokumentami dotyczącymi wysokości osiągniętych wynagrodzeń złożył tuż przed zmianą przepisu art. 15 ustawy emerytalnej i w związku z tym miał prawo nie wiedzieć o takiej możliwości przeliczenia emerytury. Jednakże jego wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury na dzień wejścia w życie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej, tj. na dzień 1 stycznia 2009r., pozostawał nierozpoznany, a organ rentowy dysponując takim wnioskiem i jednocześnie

bacząc na zmienione przepisy ustawy emerytalnej, wydając 9 stycznia 2009r. decyzję powinien zastosować przepisy obowiązujące w dacie wydania decyzji. Okoliczność, iż tego nie zrobił, rodzi po jego stronie konieczność wypłaty wnioskodawcy wyrównania emerytury licząc 3 lata wstecz od dnia 1 marca 2015r. wraz z należnymi wnioskodawcy odsetkami. Jak wskazał biegły w opinii z 18 maja 2016r., obliczenie emerytury w nowej wysokości wino nastąpić od 1 stycznia 2009r. przy przyjęciu wynagrodzeń minimalnych. Do tej daty organ rentowy powinien przyjąć wynagrodzenie wg. obowiązujących wówczas zasad, tj. bez wynagrodzenia minimalnego. Powyższe znalazło swój wyraz w pkt I wyroku, oddaleniu zaś podlegało żądanie wyrównania za dalszy okres, tj. od przyznania emerytury.

Ponieważ wnioskodawca domagał się przeliczenia przysługującego mu świadczenia z uwzględnieniem zarobków (wynagrodzenia zasadniczego, premii, nagród) uzyskiwanych w latach 1967 - 1970 z tytułu zatrudnienia w (...) O. i (...) K., Sąd zgromadził akta osobowe ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w ww. zakładach i zlecił sporządzenie opinii biegłemu sądowemu z zakresu rachunkowości emerytalno - rentowej. Opinia sporządzona przez biegłego jest jasna, przejrzysta, opracowana z najwyższą starannością, rzetelna. Stąd też Sąd w całości oparł na niej rozstrzygnięcie i poczynił ustalenia faktyczne zgodne z jej treścią. Ustalenia te dotyczyły przede wszystkim wysokości osiągniętego przez wnioskodawcę wynagrodzenia za okres pracy w ww. zakładach.

W tym miejscu podkreślić należy, iż w orzecznictwie przyjmuje się, że do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia może być przyjęte jedynie wynagrodzenie, które uzyskiwała osoba ubezpieczona w danym roku kalendarzowym, a nie "średnie" wynagrodzenie z całego okresu zatrudnienia w określonym zakładzie. Nie jest przy tym możliwe wyliczenie wysokości wynagrodzenia, a w konsekwencji wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśredniane czy przybliżone. Do ustalenia wysokości emerytury winna być przyjmowana faktyczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok SA w Lublinie z 1.10.2015r., III AUa 205/15, wyrok SA w Poznaniu z 3.06.2015 r., III AUa 535/14).

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale musi to być ustalenie pewne - na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Takie stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny we Wrocławiu. Sąd ten w wyroku z 31.03.2015r. (III AUa 1807/14) uznał, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione (...). Stwierdził, że kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy np. zeznań świadków. Na podstawie innych dowodów niż dokumenty nie jest bowiem możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury. Sąd Apelacyjny w Szczecinie - odnosząc się natomiast do kwestii przeliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego na podstawie uśrednionej wielkości premii uzyskiwanej przez ubezpieczonego a wywiedzionej z wysokości premii wypłaconych innym pracownikom - wprost uznał, iż nie jest możliwe dokonanie takiego przeliczenia. Zwrócił przy tym uwagę na indywidualny charakter stosunku pracy wskazując, że określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone pomiędzy pracodawcą a konkretnym pracownikiem. W przypadku wynagrodzenia zasadniczego lub innych obligatoryjnych składników wynagrodzenia, wynikających z obowiązujących przepisów, można przyjąć najniższe wynagrodzenie obowiązujące w czasie, którego dotyczy żądanie uwzględnienia tego okresu do przeliczenia podstawy emerytury. W przypadku jednak takiego składnika wynagrodzenia, jakim jest premia, konieczne jest istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt wypłacenia premii oraz jej wysokość (por. wyrok SA w Szczecinie z 13.01.2015 r., III AUa 340/14). Powyższe jednolite stanowisko wyrażone zostało także w innych orzeczeniach (por. np. wyrok SA w Łodzi z 5.11.2013r., III AUa 260/13, wyrok SA w Szczecinie z 4.06.2014r., III AUa 1136/13) i uznać je należy za ugruntowane.

W świetle dowodów zgromadzonych w niniejszym postępowaniu, w tym dowodów z dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) O. i (...) K. oraz w aktach emerytalnych wnioskodawcy (w tym w szczególności z druku Rp-7 wydanego przez następcę prawnego (...) K.), które w sposób szczegółowy przeanalizowała biegła sądowa, stwierdzić należało, iż zarobki wnioskodawcy za okres pracy w (...) O.: od 11 sierpnia 1967r. do 31 grudnia 1967r. wyniosły 5.613 zł, a za okres od 1 stycznia 1968r. do 1 września 1968r. - 9.640 zł, zaś za okres pracy w (...) K.: od 1 września 1968r. do 31 grudnia 1968r. - 12.100 zł, za rok 1969 - 38.400 zł i za rok 1970 - 28.800 zł. Na kwoty te składa się wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawcy wynikające z umów o pracę, angaży i innych zachowanych dokumentów płacowych. Żadne jednak z dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy nie pozwalają w sposób pewny i niebudzący wątpliwości ustalić innych składników wynagrodzenia, jakie wnioskodawca miał otrzymywać w ww. spornym okresie. Brak nie tylko dokumentów, które potwierdzałyby rodzaj przyznanego składnika (premia, nagroda), ale także dokumentów określających ich wysokość (np. regulaminów premiowania) i termin wypłaty, jak i dokumentów potwierdzających odprowadzenie od nich składek do ZUS, co przy uznaniowości wypłaty tych składników dodatkowo powoduje niemożność ustalenia nie tylko faktu ich wypłaty, ale przede wszystkim ich wysokości w sposób pewny. Pomocna w tym zakresie nie okazała się także przedłożona przez wnioskodawcę legitymacja ubezpieczeniowa, z zapisów której - jak słusznie zauważyła biegła - wynika, że wskazane w niej kwoty rocznych wynagrodzeń wnioskodawcy zostały zawyżone. Stąd też dokumentu tego - w świetle wątpliwości wynikających z jego zapisów rachunkowych szczegółowo opisanych przez biegłą na stronach 10 - 14 opinii, nie można uznać za wiarygodny. Zdaniem biegłej oraz Sądu wiarygodnym dowodem służącym ustaleniu wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy osiąganego w (...) K. jest druk Rp-7 wystawiony przez następcę prawnego tej Spółdzielni - Spółdzielnię (...) w K. w dniu 27 marca 2001r. (k. 33 akt emerytalnych t. II), który do akt emerytalnych przedstawił sam wnioskodawca. Zarówno biegła, jak i Sąd, nie negują możliwości otrzymywania przez J. R. wynagrodzeń wykazanych w legitymacji ubezpieczeniowej, jednakże w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest możliwości dokładnego określenia, jakie faktycznie składniki wynagrodzeń wliczone zostały do kwot wykazanych w legitymacji ubezpieczeniowej, a tym samym zając jednoznacznie stanowisko w zakresie tego, czy podlegały one oskładkowaniu, czy też nie. A tylko oskładkowane składniki wynagrodzeń mogą być uwzględnione przy obliczaniu postawy wymiaru emerytury.

Skutkiem powyższego i wobec przedstawienia w postępowaniu sądowym dokumentów potwierdzających wysokość wynagrodzenia osiąganego w (...) O. wyliczony przez biegłą sądową na potrzeby niniejszego postępowania wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (wariant II) wyniósł 148,37% i jest on wyższy od wskazanego w zaskarżonej decyzji (147,74%). Na powyższą różnicę wpłynęły ustalone w niniejszym postępowaniu kwoty wynagrodzenia uzyskanego przez wnioskodawcę za okres zatrudnienia w (...) O., tj. za okres od 11 sierpnia 1967r. do 1 września 1968r. Stąd też emerytura wnioskodawcy powinna od dnia 1 marca 2015r. wynosić 2.023,85 zł, a po waloryzacji od 1 marca 2016r. - 2.028,71 zł, zaś po dodaniu części składkowej emerytury rolnej - 2.207,43 zł i takie też rozstrzygnięcie Sąd zawarł w pkt II wyroku (na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. Przepis art. 118 ust. 1a stanowi zaś, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Ponieważ w niniejszej sprawie dowody pozwalające na przeliczenie emerytury wnioskodawcy i przyznanie jej w kwocie wyższej niż ustalona w zaskarżonej decyzji

z 27 marca 2015r. ujawnione zostały dopiero w postępowaniu sądowym, nie było podstaw, by za powyższe odpowiedzialnością obciążać organ rentowy. Dlatego też Sąd w pkt II wyroku orzekł, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.